

**MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOLOGIE**

**REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT
POETICA ACVATICULUI ÎN LIRICA FEMININĂ
ACTUALĂ
(ÎN ȘASE IPOSTAZIERI)**

**Conducător științific:
Prof. univ. dr. Mircea BRAGA**

**Doctorand:
CRUCIU (VASILCA) Doina Carmen**

**Alba Iulia
2019**

CUPRINS

Introducere	7
CAPITOLUL 1. ÎN CĂUTAREA UNEI GRILE DE LECTURĂ – REPERE TEORETICE	15
1.1. Scurtă incursiune în poetica imaginarului	15
1.1.1. Câteva concepte necesare: imaginar și imaginație, simbol și mit	15
1.1.2. Arhetipul – instrument într-o posibilă grilă de lectură	24
1.2. Apa – semnificații simbolice, mitice și religioase	27
1.3. Spre o poetică (bachelardiană) a acvaticului	37
CAPITOLUL 2. ANA BLANDIANA - PLÂNSUL INTERIOR ȘI POETICA SACRULUI COTIDIAN	42
2.1. Acvaticul mitologic și fantastic	48
2.1.1. Apa vie - apa moartă - spațiu al metamorfozelor	48
2.1.2. Oul - sămânța începutului	51
2.1.3. Ape primordiale	52
2.2. Poetica geografiilor fluide (râul, marea, valurile, fântâna, oceanul)	54
2.2.1. Râul - Ipostazele antitetice ale existenței	54
2.2.2. Marea - spațiu al contradicțiilor	55
2.2.3. Valurile – stihiiile apelor	56
2.2.4. Fântâna – resemantizarea simbolului	57
2.2.5. Oceanul – spațiu al violenței și al contrastelor	58
2.3. Apele celeste și sacralizante (ploaia, roua, plânsul, zăpada, lacrima, furtuna, gheața, norul)	59
2.3.1. Ploaia – structură a acvaticului vertical	59
2.3.2. Roua - proiecție divină	62
2.3.3. Plânsul – element al complexului arhetipic	63
2.3.4. Zăpada – ipostază a detașării apolinice	64
2.3.5. Lacrima - „stihie acvatică eliberatoare și purificatoare”	66
2.3.6. Furtuna – lupta cu fragilitatea	67
2.3.7. Gheața – prefigurare a morții	67
2.3.8. Norul – ipostază a divinului	68
2.4. Fluiditățile senzoriale și sentimentale	69

2.4.1. Acvaticul paroxistic	69
2.4.2. Somnul și apa catalizatori ai destrămării cosmice	73
2.5. Apele memoriei și apele amniotice. Ființa fluidă	73
2.5.1. Arta poetică/confesiunea de credință/Iluzia vieții	74
CAPITOLUL 3. RUXANDRA CESEREANU - ACVATICUL LUDIC ȘI FLUXUL MEMORIEI	79
3.1. Fluiditățile senzoriale și sentimentale	82
3.1.1. Acvaticul ludic-erotic	82
3.1.2. Acvaticul paroxistic	84
3.1.3. Apele cathartice	91
3.1.4. Fluiditățile interioare	93
3.2. Apele memoriei și apele amniotice. Ființa fluidă	96
3.2.1. Apele memoriei	96
3.3. Acvaticul mitologic și fantastic (apele primare, apele apocaliptice, apa vie/apa moartă...)	106
CAPITOLUL 4. AURA CHRISTI - FILOZOFIILE FLUIDE ȘI PROVOCARILE ACVATICULUI STAGNANT	112
4.1. Apele celeste și sacralizante	116
4.1.1. Ninsoarea – ipostaziere a indeciziei eului	116
4.1.2. Ploaia amărăciunii	121
4.1.3. Aburul - fluiditate a gândirii	121
4.1.4. Ceața – întrezărire a stărilor abisale	122
4.1.5. Plânsul – imaginea fluidă a neputinței	123
4.1.6. Gheața – stagnare a vieții interioare	126
4.2. Fluiditățile senzoriale și sentimentale	127
4.2.1. Acvaticul cathartic	127
4.3. Apele memoriei	130
4.3.1. Apele sufletului – expansiunea vidului existential	130
4.3.2. Apele – exerciții de hermeneutică interioară	133
4.4. Apele primare – asociere a preființialului și eternității	134
4.5. Apele sacralizante - pretext al precarității funciare a ființei	135
4.6. Poetica geografiilor fluide	137

4.6.1. Fântâna – reflexie a sinelui poetic	137
4.6.2. Marea – graniță între planul oniric și realitate	139
CAPITOLUL 5. ILEANA MĂLĂNCIOIU - APELE ANCESTRALE ȘI ȘANSA	
ARHETIPALULUI	144
5.1. Acvaticul mitologic și fantastic	146
5.1.1. Apa – element primordial	146
5.1.2. Izvorul – apa vie	147
5.1.3. Corabia - spațiul protector	150
5.2. Apele celeste și sacralizante	151
5.2.1. Fântâna – depozitar al sensului	151
5.2.2. De la plâns la plângere	152
5.2.3. Gheața – solidificare a sentimentelor	156
5.2.4. Ploaia – simbolul efemerității	158
5.2.5. Zăpada prefigurare a apocalipsei interioare	160
5.3. Apele memoriei și apele amniotice. Ființa fluidă	162
5.3.1. Fluiditatea ființei	162
5.3.2. Aburul rememorării	165
5.3.3. Sângele – între cruzime și exacerbare a eului	168
5.4. Fluiditățile senzoriale și sentimentale	171
5.4.1. Apa morții și a vieții/ Moartea – ipostaze ale trecerii în neființă	171
CAPITOLUL 6. GABRIELA MELINESCU - APELE TRANSCENDENTE ȘI LOCUIREA	
UNDUIOASĂ A LUMII	177
6.1. Acvaticul mitologic și fantastic	180
6.1.1. Apele primare	180
6.1.2. Apele potopitoare	182
6.2. Poetica geografiilor fluide	185
6.2.1. Acvaticul static	185
6.2.2. Lacul – spațiu al dezmarginirii	187
6.2.3. Marea – lumea de dincolo	188
6.3. Apele celeste și sacralizante	189
6.3.1. Lacrima – și nivelul simțirii	189
6.3.2. Plânsul – gest eliberator	190

6.3.3.	Furtuna - semn al neliniștii ființei	194
6.3.4.	Zăpada – reprezentare a sacralității	194
6.4.	Apele memoriei și apele amniotice. Ființa fluidă	197
6.4.1.	Apa destinală/ purificatoare	197
6.4.2.	Liniștea fluidă	199
6.5.	Fluiditățile senzoriale și sentimentale	202
6.5.1.	Apa ca licoare magică	203
6.5.2.	Timp și angoasă – curgere în sine	204
CAPITOLUL 7. MARTA PETREU - ACVATICUL AMNIOTIC ȘI LINGOAREA FEMININĂ		
		207
7.1.	Acvaticul mitologic și fantastic	211
7.1.1.	Apele primordiale	211
7.1.2.	Apa morții	212
7.2.	Poetica geografiilor fluide (mările potopitoare, acvaticul dinamic)	217
7.2.1.	Mările potopitoare	217
7.2.2.	Acvaticul dinamic	220
7.3.	Apele celeste și sacralizante (ninsoarea, ploaia, zăpada, roua, gheața, plânsul)	221
7.3.1.	Ninsoarea – imagine eufemistică a morții	221
7.3.2.	Ploaia – resemnare în fața solitudinii	223
7.3.3.	Zăpada – fragilitatea ființei	226
7.3.4.	Gheața - simbolul inconștientului	228
7.3.5.	Plânsul – reflexia unui eu disonant	229
7.4.	Fluiditățile senzoriale și sentimentale – (fluiditatea ființei, erosul)	233
7.4.1.	Fluiditatea ființei/dileme	233
7.4.2.	Erosul – alunecare lentă în neființă	237
7.5.	Apele memoriei și apele amniotice. Ființa fluidă	239
7.5.1.	Lichidul amniotic – metaforă a căderii	239
7.5.2.	Ceața - ambiguitatea cunoașterii	240
	CONCLUZII	243
	BIBLIOGRAFIE	250

Cuvinte cheie: Arhetip, imaginație, acvatic, lirică, apa, poetică, close reading, portret psihologizant, paradigmă feminină a fluidului, simbol, metaforă, matrice.

Tema de cercetare pe care o propunem - **POETICA ACVATICULUI ÎN LIRICA FEMININĂ ACTUALĂ (ÎN ȘASE IPOSTAZIERI)** se fundamentează pe ideea că apa reprezintă unul dintre cele patru elemente primordiale, simbolurile eterne ale imaginarului artistic, predispus să comporte valențe diametral opuse de materializare și dematerializare. Asociată, deci, miturilor cosmogonice, conform cărora reprezintă elementul fundamental din care a luat naștere universul, acvaticul poate fi abordat atât holistic, prin prisma literaturii populare, cu trimitere la stratul arhaic, cât și prin incursiuni în risipitele metafore din literatura cultă. Astfel, acest element cu funcții germinative și purificatoare, a cărui prezență s-a manifestat intens în spațiul diverselor culturi, a transgresat și în perimetrul literaturii culte și al artelor, în general.

Cercetarea urmărește tema acvaticului observabilă pe diverse paliere, pornind de la simbolistică, mitologie, ființele acvatice, istoria „vălurită” (literatura de extracție istorică), de la apele melancolice ale romanticilor și specificul apei ca reverie, până la insularitate și fantastic, valorificând termeni și simboluri care conturează semnificații ale metaforei apei transfigurate în semne poetice precum apele mignone: lacrima, roua, ploaia, fântâna, apele potopitoare; mărire simbolice, acvaticul static și acvaticul dinamic, specificul apei ca fabulație și coșmar.

De altfel, o abordare actuală a temei acvaticului în literatura română presupune dezvoltarea ideii perenității operelor literare care o valorifică, dovadă fiind locul acestora în cultura românească, deoarece acest element, considerat substanță a începuturilor, este generator al unui mecanism care permite poezilor să-l transforme în materie a imaginarului liric. Apa, prin metaforele pe care le comportă, exprimă puternice transformări interioare ale eului poetic, manifestate fie la nivelul conștientului, fie la nivelul subconștientului și care sunt expresia unor principii ale creației poetice fundamentate pe repere existențiale majore: timpul, creația, natura, iubirea, moartea, viața, germinarea, geneza, extincția, cunoașterea, toate devenite parte a unui fenomen creator care trimite la original și arhetipal. Arhetip încărcat nu numai cu sensuri deschise, ci mai ales cu virtualități ce se împlinesc și în operele scriitorilor români, apa, care conține germenii vieții și ai creației, limpezește spațiul imaginar al manifestării actului creator, individualizează și particularizează în funcție de potențialul de a transfigura materialul în substanță poetică, bazată pe capacitatea scriitoarelor de a-și depăși limitele și de a genera noi imagini poetice.

Prin creațiile marilor scriitori este pusă în valoare diversitatea modurilor de manifestare artistică a metaforei apei, aceasta apărând „ca o ființă totală; ea are un corp, un suflet, o voce. Mai mult decât orice element, poate, apa este o realitate poetică completă. O poetică a apei, în ciuda varietății spectacolelor sale, este astfel sigură de unitatea ei. Apa trebuie să sugereze poetului o nouă obligație: unitatea elementului. În lipsa acesteia, imaginația materială nu este satisfăcută, iar imaginația formală nu izbutește să lege trăsăturile dispersate. Lipsită de orice substanță, opera este lipsită de viață”¹. Apa este considerată solvent universal, dar și elementul care contribuie la purificarea totală, lipsa ei este uneori ipostaziere a infernului, iar alteori, prezența apei este asociată ideii de viață. „Ființa umană are destinul apei care curge”² afirmă Bachelard, care, în urma unui demers psihanalitic al acestui element a ajuns la concluzia că „apa este cu adevărat element tranzitoriu” și reprezintă „metamorfoza ontologică esențială între foc și pământ”³.

Deoarece elementul acvatic joacă un rol important în evoluția însăși a vieții, făcând un periplu prin literatura română, cu referire la opere generice ale unor scriitori marcanți ai acesteia, constatăm că apa este indestructibil legată de cursul istoriei reflectând ceva din mentalul românesc. Universul poetic al scriitoarelor la care facem referire ilustrează o logică simbolică particularizată, dominată de o serie de elemente care conturează o matrice specifică: vegetația, scoica, șarpele, apa, plânsul, roua, lacrima etc, ilustrând însăși esența ființei umane. Apa, ca „element al imaginației materializante”⁴ abordată dintr-o perspectivă profundă și lipsită de superficialitate, le permite poetelor, aflate în atenția noastră, să exploateze imagini și să descopere „apa vie, apa care renaște din ea însăși, apa care nu se schimbă, apa care pecetluiește cu semnul ei neșters imaginile, apa care este un organ al lumii, un aliment al fenomenelor curgătoare, elementul vegetant, elementul purificator, trupul lacrimilor...”⁵.

Gaston Bachelard consideră că apa este „element feminin”⁶, exploatând, astfel, concepția conform căreia ființele sunt înzestrate cu imaginație, au preferințe pentru anumite substanțe care au capacitatea de a susține caracterul unitar al unor opere literare, deoarece imaginile lirice construite sunt determinate de elementele primordiale ale materiei: focul, aerul, apa și pământul. Sunt obsedante imaginile apei și tot ceea ce reprezintă, iar analiza pe care o vom realiza caută să

---

¹ Gaston Bachelard, *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, traducere și tabel bibliografic de Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1995, p. 22.

² *Ibidem*, p. 11.

³ *Ibidem*

⁴ *Ibidem*, p. 16.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*, p. 10.

delimiteze și să nuanțeze ipostaze semnificative ale acesteia, regăsite în opera scriitorilor la care facem referire. În demersul analitic vom încerca să surprindem particularitățile elementului studiat, pentru a evidenția particularitățile lumilor reliefate și alternanța semnificațiilor pe parcursul operelor studiate, pentru a realiza, cumva, un portret psihologizant al creatoarelor asupra cărora ne-am oprit atenția în acest demers.

Alegerea temei este motivată de încercarea de a lărgi aria interpretativă a teoriei imaginarului dezvoltată de G. Bachelard în studiul său *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, întrucât, atât în literatură cât și în cultură, în general, semnificațiile simbolice ale apei sunt delimitate la câteva interpretări care reliefează ipostazieri ale reveriei, dar aceasta, asimilată principiului care întemeiază imaginile⁷, capătă conotații noi în operele scriitorilor români, de la umaniști, până la oniriști și scriitorii contemporani. Astfel, vom evidenția potențialitatea apei de a genera și „determina substanța imaginilor poetice și felul cum se potrivesc formele cu materiile fundamentale”⁸, pornind de la realitatea că aceasta este o „substanță fundamentală”⁹ care poate da naștere, prin contemplație, unor infinite simboluri și este „obiectul celei mai importante valorizări ale gândirii omenești: valorizarea purității”¹⁰.

Actualitatea temei de cercetare este dată de valoarea elementului *apă*, sursă de inspirație predilectă pentru imaginarul epic, dar în egală măsură și pentru cel liric. În literatura populară, dar și în literatura cultă, tematica acvaticului cunoaște diverse forme de expresie cu deschidere spre fantastic/fabulos și magic, dezvoltând ulterior un joc al imaginației care va constitui „tipar” pentru scriitura livrescă a unor scriitori moderni.

Ceea ce ar putea aduce nou cercetarea este stabilirea unui sistem de relații ale semnificației acvaticului, care ne-ar putea apropia oricând de texte dintre cele mai diverse, de la cele aparținând mitologiei și folclorului poporului român, până la texte culte, care au ca materie fundamentală a imaginarului apa, de la literatura de extracție istorică sau de la imaginarul poetic romantic până la lirica posteminesciană care aduce ființialul în relație cu universul lichid, identificat ca simbol al conștientului și al inconștientului.

Intenția noastră este de a defini reperele teoretice necesare pentru o receptare arhetipologică a acvaticului, de a dezvolta poetica bachelardiană a acvaticului din perspectiva migrației dinspre

---

⁷ Gaston Bachelard, *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, traducere și tabel bibliografic de Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1995, p. 16.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Ibidem*, p. 20.

¹⁰ *Ibidem*.

regimul diurn înspre cel nocturn al imaginarului, făcând un periplu prin lirica unor autoare contemporane în al căror imaginar perspectiva acvaticului este constant și activ reprezentată în toate etapele creației, devenind un nod de semne și simboluri definitorii. Nu întâmplător popasul nostru exegetic se face asupra operei poetelor Ana Blandiana, Ruxandra Cesereanu, Aura Christi, Ileana Mălăncioiu, Gabriela Melinescu, Marta Petreu, în poetica acestora fiind exemplară, din punctul nostru de vedere, **întreaga potențialitate și însăși paradigma feminină a fluidului**, regășibilă nu doar la nivelul textului poetic, ci chiar structura identitară a scriitoarelor.

Caracterul științific al cercetării va fi susținut de bibliografia aferentă temei: pe de o parte, istorii literare, studii, eseuri, cronici, enciclopedii, dicționare de mituri, de simboluri, de autori; pe de altă parte, teze de doctorat despre metafora apei și ipostaze ale acvaticului în literatură, articole și studii de specialitate. De asemenea, vom utiliza studii de critică, teorie literară sau estetică, în interpretarea textului literar. Menționăm, însă, faptul că principala noastră intenție este aceea de a aplica o grilă analitică vie și de a dezvolta un exercițiu hermeneutic personal, dintr-o pasiune sinceră pentru constructul și pentru inventarul poetic de referință.

Într-o cercetare de tip etnologic, autorul Ștefan Dorondel concluzionează că „gândirea țărănească este o gândire polisimbolică: riturile funerare nu pot fi înțelese fără a face apel la analiza ritualurilor de fertilitate, iar apa, ca element simbolic, face și mai vizibilă această legătură”¹¹. Apa are un caracter liminar: „lumea noastră este *dincoace* de o apă, dincolo de ea fiind lumea cealaltă. Apa constituie frontiera dintre cele două lumi și, în același timp, garanția că ea nu poate fi trecută decât în condițiile impuse de comunitatea viilor [...]. Această apă constituie bariera de protecție a lumii viilor contra lumii de dincolo”¹². Oferta de interpretare care profită simbolic de accepțiunea mentalității tradiționale asupra apei este completată de idei și instrumente din diferite domenii ale receptării literaturii.

Analizând relația dintre mit și literatură, Silviu Angelescu¹³ invocă opoziția la care recurgea Platon (*mythos/logos*) pentru a diferenția două moduri de cunoaștere a lumii: cunoașterea rațională („care operează cu noțiuni și concepte *logice*”) și cunoașterea mitică (aceasta „recurge, ca și poezia, la *imagini*”). Citându-l pe Max Müller, care a preluat „înțelegerea mitului ca *neadevăr*”, autorul avansează ideea că metafora suplinește o insuficiență a limbajului, legată de mit, iar „faptul că metafora există, că însăși existența ei, bazată pe sensul figurat al cuvântului, este dovada că avem nu

---

¹¹ Ștefan Dorondel, *Moartea și apa – ritualuri funerare, simbolism acvatic și structura lumii de dincolo în imaginarul țărănesc*, București, Editura Paideia, 2004, p. 306.

¹² *Ibidem*, p. 309-310.

¹³ Silviu Angelescu, *Mitul și literatura*, București, Editura Univers, 1999, p. 19-20.

numai adevăruri ce se adresează, prin concepte logice, rațiunii, ci și adevăruri care, prin imagini, se adresează sensibilității noastre, intuiției. Deși s-ar deschide, ca urmare a acestei distincții, o temă deosebit de interesantă, cea a ființei scindate, sfâșiate între un adevăr al minții și un adevăr al inimii, vom reține o altă consecință a situației – *încifrarea sensului prin imagine*”¹⁴.

Justificând exegetic ideea potrivit căreia natura reprezintă un dat fundamental în existența omului și, pe cale de consecință, nu poate să lipsească din creațiile sale artistice (chiar dacă uneori prezența ei este doar sugerată, dedusă, implicată, bănuită), Georgeta Antonescu ne reamintește că „natura este matricea din care s-a dezvoltat umanitatea, din care își trage forțele, dar căreia, în același timp, prin legile sociale, morale, religioase, i se și opune și cu care, încă de la început, a avut raporturi complexe, ce s-au reflectat în mod inevitabil în toate ipostazele vieții sale spirituale. În consecință, arta, în diferitele ei înfățișări, a exprimat și ea, direct sau indirect, relațiile omului cu natura în toată diversitatea geografică sau istorică a formelor lor de manifestare.”¹⁵ Desigur, creatorii au concretizat diferit această temă, textele resimțindu-se de știința și filozofia fiecărei epoci, de concepțiile religioase sau de situarea umanului în contemporaneitatea sa. Omul modern al secolelor 20-21, confruntat cu alienarea, răzvrătit sau resemnat, aflat mereu în căutare de sens, atribuie noi ipostaze acestei străvechi teme, iar subtemele sau motivele subsumate ei se cuvin receptate în strânsă legătură cu personalitatea fiecărui scriitor. Analizând cele trei ipostaze de manifestare a naturii ca obiect în literatura europeană (descriptivă, meditativă și fantezistă), autoarea invită la reflecție asupra libertății lirice în contemporaneitate, când „școli” precum cea romantică sau simbolistă nu-și mai produc efectele. După o utilă incursiune în poezia românească din cele mai vechi timpuri, Georgeta Antonescu ajunge la „poetii actuali” (de la generația lui Nichita Stănescu începând), care folosesc „natura sau, mai exact spus, elemente ale ei, doar ca pe niște materiale cu ajutorul cărora elaborează o realitate nouă, aparte, cu existență doar în spațiul textului; poezia nu mai e nici mimetică, nici expresivă, ci constructivă, iar efortul de înțelegere și interpretare al cititorului (tot mai mult solicitat) trebuie să se îndrepte mai puțin spre aspectul tematic și mai mult spre cel structural, elementele componente ale poeziei devenind mai puțin importante decât relațiile care se instaurează între ele”¹⁶.

---

¹⁴ Silviu Angelescu, *Mitul și literatura*, București, Editura Univers, 1999, p. 20.

¹⁵ *Natura în poezia românească*. Antologie, prefață, comentarii, note și bibliografie de Georgeta Antonescu, București, Editura Humanitas, 1996, p. 5.

¹⁶ *Natura în poezia românească*. Antologie, prefață, comentarii, note și bibliografie de Georgeta Antonescu, București, Editura Humanitas, 1996, p. 11-12.

Într-un capitol intitulat *Poezia feminină*¹⁷ din lucrarea mai amplă *Geneza și structura poeziei românești în secolul XX*, Aureliu Goci admite condescendent: „Firește că există o paradigmă a feminității, ca esență biologică total diferită de arhetipul masculin.”, aruncând în discuție o idee care, cu siguranță, se expune unor controverse: „Din punct de vedere poetic, creația feminină rămâne tot poezie care se individualizează ca o temă aparte, adică ar putea fi scrisă și de bărbați”. Și, mai departe: „Dualitatea aceasta, care presupune o formulă creativă identitară, prin extensiune biografică poate fi și neadevărată, dar cu certitudine spiritul feminin duce continuu sau alternativ trei războaie sau afirmă trei atitudini: spiritul feminin se supune spiritului masculin, spiritul feminin se luptă cu spiritul masculin, spiritul feminin se luptă cu el însuși”. Alături de critici celebri (G. Călinescu, N. Manolescu), autorul afirmă că „lirica femeilor trebuie cuprinsă într-un capitol izolat deoarece există anumite nuclee de semnificație care se reiterează dincolo de structura diferențiată a operelor”, iar noțiunea (în mod necesar, operațională și în cazul demersului nostru) de „lirică feminină” are „acoperire de substanță”, ieșind din cadrele stricte ale biografismului. Operaționalitatea acestei noțiuni trebuie însă „nuanțată și redefinită” în cazul fiecărei autoare. Este ceea ce întreprinde și Aureliu Goci în capitolul citat, cu privire la poete precum Constanța Buzea, Ana Blandiana, Gabriela Negreanu, Cleopatra Lorințiu, Liliana Ursu, Ileana Mălăncioiu, Carolina Ilica, Elena Ștefoi, Elena Ștefănescu; aceste portrete îi prilejuiesc autorului o formulare concluzivă: „Unele poete trec cronologic prin ambele ipostaze (afirmarea și recunoașterea feminității vs. disimularea feminității, masculinizarea – n.n.), fără să dezerteze din limbajul simțurilor. Propriul timp turbulent, hormonal și utopia masculinității sau, mai exact, relația dintre ele constituie principala substanță tensională a poeziei feminine”¹⁸.

Cu o antipatie declarată față de conceptul de „literatură feminină”, pe care îl consideră „alt concept confuz, deci comod și util”, „lesnicios, avantajos” și chiar perturbator al percepției exegetice, Eugen Negrici se situează astfel: „Nici stilul, nici viziunea artistică și nici planul moralei actului creator nu furnizează destule argumente viabile pentru a atașa un sex anume literaturii”¹⁹. Favorizând reduționisme specifice fiecărei perioade de receptare („conținutul cărților semnate de femei a fost trecut, în anii '80 (și după), prin infailibila mașină de tocat a psihanalizei”), noțiunea este una controversată, iar criticul, după ce ia în discuție opinia lui Călinescu sau Lovinescu, precum și opera unor prozatoare interbelice, conchide: „s-ar zice că norocul a surâs și surâde scriitoarelor,

---

¹⁷ 1 Aureliu Goci, *Geneza și structura poeziei românești în secolul XX*, București, Editura 100+1 Gramar, 2001, p. 343-360.

¹⁸ *Ibidem*, p. 343.

¹⁹ Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, București, Cartea Românească, 2008, p. 205.

privite prin clișeul feminității lor. Chiar atunci când nu e nimic de văzut. Paginile lor au fost citite, din orgoliu, de femei și, ca «documente ale sufletului feminin», din curiozitate, de bărbați. Sunt scriitoare – ipoteza nu poate fi exclusă – care, mulțumite și conștiente de avantajele portretului-robot al feminității literare, s-au și străduit să-l ilustreze, insistând apăsat pe tot ce l-ar confirma»²⁰.

Problema este abordată și de poetul și criticul literar Aurel Pantea care, analizând *reveria resentimentară și reveria integratoare* la Macedonski, se folosește de poetica bachelardiană astfel: „Distincția între vis și reverie e realizată de Bachelard într-un mod original și originar prin statuarea unei diferențe de gen între vis și reverie. Originea însăși a cuvintelor (vis și reverie) e concepută ca «o rivalitate a masculinului și femininului» din originile limbajului. Cel ce are vise și cel ce cunoaște fenomenul reveriei, prin chiar aceste originare diferențe de gen, cunosc tipuri diferite de onirism. Reveria e, așadar, prin excelență feminină»²¹. Și explică: „Distincțiile bachelardiene au relație directă (mărturisită, de altfel) cu psihologia profunzimilor de tip jungian. Or, se știe, sufletul jungian suportă diviziunea între *animus* și *anima*. Reveria, în concepție bachelardiană, ținând seama de ideile jungiene, e expresia *animei* – o esență originar feminină a sufletului, atât la bărbat, cât și la femeie. Prin reverie se perpetuează permanența feminității originare din sufletul uman»²². Păstrând permanent în atenție cele două emisfere androgenice ale inconștientului, *animus* și *anima*, precum și proporția fluctuantă a acestora în structura psihică a individului, Bachelard numește *reverie* tipul de activitate spirituală specific literaturii: „În reveriile noastre, în marea singurătate a reveriilor noastre, când suntem atât de liberi încât nu ne mai gândim la rivalitățile virtuale, întregul nostru suflet se impregnează de influențele *animei*»²³. Așadar, reținem, împreună cu Aurel Pantea, ideea feminității reveriei, ale cărei produse spirituale sunt „obiectivate în imagini literare. Acestea reprezintă chiar materializările structurii psihice profunde. Ele corporalizează anima. În reverie se desfășoară, scrie Bachelard, însăși ființa repausului, a odihnei – chip venit în imagini literare al *animei* profunde. Activitatea aceasta e imaginată de Bachelard ca o coborâre fără cădere «în profunzimea indeterminată a repausului feminin». Fiind producătoare de imagini – reveriile nutresc activitatea creatoare specific poetică»²⁴.

Dacă această grilă de lectură și-a găsit aplicabilitatea asupra operei unui poet la granița dintre romantism și simbolism, credem că ea se poate aplica și textelor ale căror autoare le avem în vedere

---

²⁰ *Ibidem*, p. 203.

²¹ Aurel Pantea, *Reveria resentimentară și reveria integratoare (studiu revăzut și adăugit)*, în „Discobolul”, Revistă culturală, serie nouă, nr. 229-230-231 (ian.-febr.-martie) 2017, pp. 61-89.

²² *Ibidem*, p. 86.

²³ Gaston Bachelard, apud. *Ibidem*, p. 86.

²⁴ Aurel Pantea, *Op. cit.*, pp. 86-87.

în cercetarea de față. Mai mult, contemporaneitatea și incidența acesteia asupra discursului poetic și asupra trăirilor interioare par să răspundă mai mult ca oricând conceptelor jungiene amintite. Așadar, grila noastră de lectură este heterogenă și apelează la instrumente provenind din variate direcții (mitologie, folclor, psihanaliză, simbol, teoria imaginarului etc.), fără a ignora statutul „ingrat” al conceptului de „scriitură feminină”, adesea comentat contradictoriu în critica literară română sau străină, veche sau nouă: „În anii ’70 ai secolului trecut Hélène Cixous, Luce Irigaray și Julia Kristeva, cunoscute exponente ale feminismului francez, pun în discuție conceptul de «scriitură feminină». Utilizând teoriile psihanalitice, structuraliste și deconstructiviste, cele trei autoare încearcă să stabilească elementele centrale care definesc feminitatea scriiturii”²⁵. Acestea ar fi: „«privilegiul vocii», o oralizare a limbajului, pusă în relație cu imaginea mamei. [...] o «semiotică maternă», cu ritmuri fonice și muzicalitate semantică originară din structurile pre-oedipiene și care se opune limbajului social, patern, al supraeului. [...] privilegiul corporalității [...] revalorizarea corpului feminin, pentru recuperarea sexualității confiscate femeilor generației la rând. [...] «depersonalizare», ceea ce se traduce printr-o deschidere către ceilalți, acceptare a diferenței, alterității”²⁶.

Lecturile noastre vor confirma o aserțiune asupra limbajului poetic emisă într-o perioadă când libertatea expresiei artistice nu beneficia de reperatele actuale, tocmai de aceea o considerăm relevantă: „Limbajul poetic a progresat luptându-se mereu cu «descrierea» poetizată a universului dat. Momentele lui de cotitură coincid de aceea cu prefacerile din lumea interioară a poetului, care își afirmă vocația numai când nu se mai lasă «inventat» de limbaj, ci devine el «creatorul» lui. Aceasta nu înseamnă, cum s-au înșelat atâția alcătuitori de cuvinte încurcate, că limbajul poetic rezultă din dezorganizarea celui comun. Este vorba numai de reorganizarea limbii de toate zilele într-o altă structură funcțională”²⁷.

Lucrarea de față și-a propus să aducă în atenție câteva repere ale receptării din perspectivă arhetipologică a acvaticului și să exemplifice teoria bachelardiană privind migrația dintre *regimul diurn* înspre cel *nocturn* al imaginarului, prin deconstrucția imaginarului liric al poetelor Ana Blandiana, Ruxandra Cesereanu, Aura Christi, Ileana Mălăncioiu, Gabriela Melinescu, Marta Petreu. La nivelul creației acestora este aplicabilă o hermeneutică a paradigmei feminine a acvaticului, profilată ca o prelungire firească a structurilor identitare caracteristice. Reinterpretarea

---

²⁵ Elena-Claudia Anca, *Femeile și literatura. Literatura feminină – un concept controversat*, în vol. *Incursiuni în femininul interbelic*, Cluj-Napoca, Editura Ecou Transilvan, 2013, pp. 109-122.

²⁶ *Ibidem*, pp. 121-122.

²⁷ Al. Andriescu, *Stil și limbaj*, Iași, Editura Junimea, 1977, pp. 236-237.

și valorificarea metaforelor acvatic permit ilustrarea unei lumi poetice care se bazează pe noi repere de semnificare. Dacă ar exista un cult al apei, acesta ar sugera nostalgia arhetipalului și ar permite poeților, în general, să-și îmbogățească nivelul de expresivitate și să doboare orice tipare stilistice.

Universul poetic al scriitoarelor menționate s-a evidențiat printr-un limbajul poetic complex, prin diversele ipostaze ale vocii lirice, prin dimensiunea personalizată a paradigmei imaginarului acvatic, prin simbolurile, temele și motivele prelucrate și adaptate la contextele epocii, dar și prin demersurile antropologice și prin tehnicile abordate în elaborarea scriiturii.

Pentru început, am încercat să definim specificul relației dintre individ și mediul în care trăiește, prin raportare la metodologia de cercetare a imaginarului din perspectiva conservatoare, dar și din punctul de vedere al științei postmoderne a imaginarului, pentru a ilustra că acesta este un ansamblu de reprezentări ale concretului, care rezultă din omogenizarea unor reprezentări, proiecții ale imaginarului și contingentului.

Așa cum remarca Mircea Braga, există în contemporaneitate o schimbare a paradigmei culturale, care se impune în majoritatea domeniilor cunoașterii. Dacă „filosofia nu mai înseamnă, după ultima încercare a lui Heidegger, «sistem», ci operare pe secvențe fenomenale, ca decupaje din realitatea întregului (fie aceasta a concretului, materială, fie a existențialului, în cuprindere ontologică), oferind - doar prin coroborare - un *summum* al iluziilor esențelor «localizabile»”²⁸, literatura, la rândul ei, și teoria lecturii sunt supuse modificărilor paradigmatică și permit sesizarea unor direcții marcate de aspecte altădată contradictorii, care acum fuzionează. Prin urmare, pornim de la premisa că „orice creator trăiește într-un univers, universul cultural, bântuit de informații specifice acestuia, ca parte oarecum omogenă a celui care ne cuprinde pe toți, o realitate duală, care și ea justifică, din interior, cele două fețe ale paradigmaticului. Dincolo de ceea ce este particular în acest univers, sub aspectul densității și diversității, mai întâlnim și acel strat al conștiinței creatorului, susținut prin intuiție și interes «disciplinar», prin vocație informativă pe un aliniament ce se cere frecventat aproape osmotic, precum și calitatea înțelegerii istoriei ca «fenomen viu», în care elementele constitutive (operele) pulsează, au o existență marcată doar de naștere și de curgere/evoluție în durată”²⁹. Scriitorii, indiferent de predilecția pentru poezie sau proză, se pot raporta la un sistem de valori și la o realitate proprie, care să le permită imaginarea alteia, ipostazierea singularității și expunerea sensibilității sinelui. Acest fapt facilitează extinderea și adâncirea orizontului intelectual al poeților, cu efecte vizibile în planul creației (de exemplu:

---

²⁸ Mircea Braga, *Op. cit.*, p. 10.

²⁹ Mircea Braga, *Op. cit.*, p. 13.

intertextualitatea), cerând un «reflex» mai pregnant din partea cititorului, deoarece „prin lectură, e redescoperită, sub aparențele finitului, dinamica întregului, prezentă și continuă pe întregul complex al triadei autor-operă-cititor: un soi aparte de evoluție care restructurează, prin lectură, și activitatea creatorului, și concretețea constructului încheiat”³⁰. Lectura presupune, *ab initio*, focalizarea atenției asupra operei în sine și înseamnă aventură a descoperirii sensului, prin raportare la propria subiectivitate și la un univers informațional propriu. Traversarea hermeneutică a celor șase ipostazieri ale liricii feminine contemporane, din perspectiva poeziei acvaticului, a presupus înțelegerea, recrearea și interpretarea semnificațiilor particulare ale operelor selectate, dar și încercarea de decodare/descifrare a mesajului, de a accede la „subteranele”, la straturile de esență ale trăirii „subtile” ale „omului cultural”, având, deopotrivă, conștiința limitării excursului personal, ca parte a unui teritoriu nelimitat.

Prin utilizarea unui „cod de lectură” de tipul *close reading*, am abordat tema acvaticului în lirica feminină actuală, fapt care a presupus evidențierea manifestărilor apei, sub forma stătătoare, curgătoare, lichidă, solidificată sau sub orice altă formă de reprezentare și ne-a oferit o percepție corectă asupra raportului dintre eul individual și realitatea în care acesta se integrează, din perspectiva specificului și coordonatelor imaginarului poetic, prin raportare la modalitățile de construire a discursurilor poetice.

Ca simbol desprins sub unghiul inconștientului și al conștientului, apa și imaginarea materială a acesteia ne-au permis să identificăm și să exemplificăm dinamica specifică „materiei” lirice a poetelor studiate. În capitole cu o structură asemănătoare, care au avut ca punct de plecare evidențierea tehnicii specifice fiecărei scriitoare, identificarea și analiza imaginilor având nucleu semnificantul *apă* și varietatea complexității și expresivității acestuia, am încercat să identificăm puncte de convergență, dar și pe cele contradictorii, am intenționat să surprindem diversitatea tipurilor de manifestare ale metaforei *apei* și am descoperit formele de individualizare și armonia unei imagini de ansamblu coerente pentru fiecare univers poetic studiat.

Am constatat că poemele analizate produc asupra lectorului ceea ce „inducție dinamică”³¹ definită de Gaston Bachelard, care, vorbind despre importanța procesului imaginativ în actul poetic, accentua importanța contemplației în acest demers și raportul dintre lumea obiectuală și cea imaginală, evidențiind formele diferite de manifestare a expresivității în funcție de nivelul de exploatare a realului: „Fiecare obiect contemplat, fiecare nume mare șoptit este punctul de plecare al

---

³⁰ Mircea Braga, *Op. cit.*, p. 26.

³¹ Gaston Bachelard, *Aerul și visele. Studii asupra imaginarului și fantasticului*, p. 8.

unui vis și al unui vers, este o mișcare lingvistică creatoare. De câte ori, pe marginea unei fântâni, peste bătrânele pietre acoperite cu răchită sălbatică și ferigi, am șoptit numele unei lumi adânc îngropate... De câte ori m-am pomenit dintr-o dată că-mi răspunde universul... O, lucrurile mele! Cât de bine ne-am vorbit!”³².

În altă ordine de idei, am încercat să identificăm prezența unui proces anarhetipic în operele autoarelor, pentru a exemplifica elementele imaginarului care dau contur regresiilor poetelor din perspectiva unuia dintre cele patru elemente primordiale: *apa*. Prin recurența imaginilor și a semnelor din câmpul semantic al acvaticului, prin evidențierea relației dintre semnificant și semnificat, dar și prin calitatea eului liric de a se difuza, unduios, în nucleeele germinative ale imaginarului subsidiar ideaticii destinului, devine evidentă nu doar dezvoltarea unei conduite poetice feminine, ci și o concretizare, în trepte calitative, a emoției, care primește, ea, însăși, calitățile acvaticului: sugestia tainei curgătoare, fluidizarea metaforei ori miraculoasa ei convertire în parabolă rafinată, transgresarea lutului ființei înspre structurile fluidului, asumarea unui cod filozofic translucid și purificator în ordinea sacrului.

Prin radiografierea operelor creatoarelor menționate, ținând cont de nivelul de semnificații al imaginarului, de coerența discursului liric și de coerența și ambivalența simbolurilor, am observat și evidențiat imagini ale teoriei reflexivității, ale dramei existențiale, ale stărilor poetice devastatoare, ale ritualurilor, motivelor și simbolurilor imaginarului poetic de la apă – privită sub diverse forme de manifestare: ploaia, roua, lacrima, zăpada, apele potopitoare; mărire simbolică, acvaticul static și acvaticul dinamic – la aer, regresivitate în timp – copilărie, foc, zbor, joc, vis, regim diurn și regim nocturn. De asemenea, am valorificat ideea unei curgeri existențiale pe care am încercat să o surprindem în textele de referință.

În cercetarea noastră, foarte utile - deși aplicabile doar parțial – au fost instrumentele psihocriticii, prin care am putut decanta, pentru fiecare dintre autoarele avute în vedere, eventualele rețele ideatice, temele și simbolurile recurente, cu ajutorul cărora s-au construit metafore care ne-ar putea permite vizualizarea unui „mit personal”.

În cazul Anei Blandiana, am constatat că marile teme și motive ale creației sale își trag seva din principii de viață bine fundamentate și dintr-o serie de valori gnomice, că în opera sa sunt valorificate teme recurente, de fapt, în marea literatură: geneza, extincția, viața, timpul, moartea, candoarea, singurătatea, puritatea vârstelor, mitologia, creația, iubirea, cetățeanul, natura, existența,

---

³² *Ibidem*, p. 9.

divinitatea, eticul, esteticul, tema gnoseologică, conturate de motive cu valoare categorială, înglobând toate formele de manifestare și exprimare: apa, aerul, focul, pământul, sacrul, profanul, divinul, celestul, iluzoriul, condiția umană, percepția asupra timpului, cu infinitele lor accepțiuni și simboluri: valul, lacrima, marea, zăpada, roua, plânsul, mătza, țărmașul, corabia, oul, ochiul, fântâna, secunda, Dumnezeu, țărâna, noroiul, stânca, insula, castelul, cerul, flacăra etc. Am putut observa, de asemenea, că incertitudinea și scepticismul o determină pe scriitoare să penduleze, în întreaga creație „între fluiditatea acvaticului și stabilitatea agrestă a teluricului”³³.

Pentru Ruxandra Cesereanu, simbolistica acvaticului derivă dintr-o stare profundă a ființei, fără a se permite o repede-întrezărire a sensului, ca și cum miezul simbolului se cuvine accesat numai după decorticarea intelectuală a metaforei. Curgerea, în sine, este percepută de poetă ca o stare de grație a Ființei, motiv pentru care orice lectură leneșă nu poate fi eficientă. Pentru aceasta, fluidizarea ființială pare a fi o filozofie de viață asumată și dusă până pe pragul absurdului.

Prin valorificarea elementelor fundamentale ale creației – apa, aerul, pământul, focul – Aura Christi reliefează interdependența dintre om și mediul în care trăiește și care poate să influențeze atitudinile lirice. Prin urmare, elementul acvatic, sub diverse forme de manifestare, este unul recurent în lirica sa, care „are o surprinzătoare productivitate, cauzată de un dramatism agresiv, de o electrizare lirică, de o contaminare prin jocul transcendenței”³⁴. Universul său liric este caracterizat de semne contradictorii, care devin elemente de recurență ale operei și ilustrează obsesiile și angoasele poetei. Poeta nu este, așa cum s-a observat, o extrovertită, ea cochetând cu o poetică a retragerii, a ilustrării unei alternative a fluidității care îngemănează lumile exterioare și interioare, facilitând valorificarea unor concepte filozofice care valorifică imaginea unui destin ascensional. Structura interioară a eului devine în operă un nucleu al materiei lirice.

Poetica Ilenei Mălăncioiu evidențiază un aspect interesant al asocierii elementelor acvatice ca elemente de orizontalitate și verticalitate în conformitate cu simbolistica dezamăgirii, drumul și elementele terestre ale labirintului, treptele casei, ferestrele. Drumul, în opera scriitoarei, pare a fi un drum inițiativ, dar în realitate nu este, semnificația acestuia simbolizând o treaptă care trebuie depășită asemeni unei bariere spațio – terestră: *drumul e putred de noroaie*. Alături de acesta se întâlnesc și alte simboluri ale regenerării – semințele ca ipostaze ale germinăției care, în contact cu elementul primordial, se metamorfozează în element viu. Regăsim în opera scriitoarei multiple ipostaze ale apei: apa primordială, apa distrugătoare, apa purificatoare, apa care regenerează. Apa,

---

³³ Iulian Boldea, *Op. cit.*, p. 149.

³⁴ Rodica Drăghinescu, *Op. cit.*, p. 32.

asociată cu adâncurile poate fi o ipostaziere a sfârșitului, însă existența unui izvor în adâncimea văzută ca spațiu închis oferă percepția unei renașteri, iluzia vieții. Astfel, se poate observa dualitatea elementului *apă*, ambivalența acestuia permițând accepțiuni diferite: moarte și viață. Fire problematizantă, poeta explorează universul în dorința de a găsi cele mai fine legături între lumea interioară, tulburată de marile întrebări existențiale, și lumea exterioară, dintre sacralitate și profan, dintre viața de aici și cea de dincolo de hotarele perceptibilului, dintre lumea subiectivă și cea obiectivă, între timp și reflexia acestuia în viața lăuntrică a ființelor, astfel că își construiește nucleul liric pornind de la reperatele autobiografice pe care încearcă să le generalizeze.

În cazul Gabrielei Melinescu vorbim despre o conștiință problematizantă care se confruntă cu marile probleme ale existenței și care se raportează la acestea într-o formă specifică, încercând să anihileze ambiguitatea prin aducerea la nivelul conștientului a celor mai profunde trăiri, raportându-se la domeniile cunoașterii senzoriale și ale celei instinctuale, cu egală măsură, a simbolisticii acvaticului, adesea adaptată, cuceritor, nu doar la dimensiunea filozofică a existenței, ci la însăși condiția autohtonă a ființei, cu o orientare spre rustic și tradițional, încât decupajelor clare din zona unui imaginar ancorat în valoare le sunt subsumate numeroase poeme-cadru.

Marta Petreu este o scriitoare a cărei unicitate e vădită în maniera de a exploata mitologia cosmogonică, prin focusarea atenției asupra elementelor primordiale: apă, aer, foc și pământ. Este sesizabilă atitudinea realistă care îi permite să valorifice elementele care simbolizează fie energia vieții, fie perisabilul sau regresivul și disoluția. Textele sale conțin idei care ne dirijează receptarea înspre teme literare recurente, motivele toate fiind rezultatul unui îndelung demers al abstractizării imediatului, presupunând inerent abolirea oricăror reguli sau convenții prozodice și inovarea limbajului. Prezență greu de ignorat, apa apare ca ipostază a ploii, lacrimilor, burniței, gheții, ceții sau ninsorii. Opera lirică a poetei este marcată de ipostaza căderii verticale a apei. Este conturată imaginea apocaliptică a înecului umanității văzut ca materializare a unei temeri ontologice.

Cele 6 abordări hermeneutice ne-au permis să explorăm și să evidențiem modul în care eul poetic, prin raportare la esența materiei fluide, în cazul nostru, contribuie la realizarea originalității modalităților de exprimare poetică și valorificarea dimensiunii imaginarului. Prin aceasta am reliefat resorturile intime dintre imaginea corporalizată și conținutul psihologic al acesteia, susținând teoria bachelardiană privind definirea acestui concept: „În imperiul imaginației, infinitul este regiunea în care imaginația se afirmă ca imaginație pură, în care ea este liberă și singură, învinsă și victorioasă, orgolioasă și înfricoșată. Atunci imaginile zvâcnesc și se pierd, se înalță și se zdrobesc în însuși înaltul la care ajung. Atunci se impune realismul irealității. Figurile pot fi înțelese ca transfigurare a

lor. Cuvântul este o profeție. Imaginația e astfel un dincolo psihologic. Ea capătă înfățișarea unui psihism precursor care-și proiectează ființa”³⁵.

Ne-am propus, aşadar, o revizitare, din perspectiva unei hermeneutici multiple, a liricii câtorva poete contemporane, alegerea noastră fiind dată, pentru moment, de impactul pe care l-au avut, la lectură, codurile acvaticului. Ne propunem extinderea acestei grile perceptive și la nivelul creației altor scriitoare (Nora Iuga, Rodica Braga, Magda Cârneli ș.a.), chiar dacă această paradigmă a acvaticului este reperabilă doar secvențial, uneori doar pe anumite perioade ale creației lor.

---

³⁵ Gaston Bachelard, *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, p. 9.

BIBLIOGRAFIE

I. Opera

- Blandiana, Ana, *Persoana întâia plural*, București, Editura pentru Literatură, 1964.
- Blandiana Ana, *Călcâiul vulnerabil*, București, Editura pentru Literatură, 1966.
- Blandiana, Ana, *A treia taină*, București, Editura Tineretului, 1969.
- Blandiana, Ana, *Octombrie, noiembrie, decembrie*, București, Editura Cartea Românească, 1972.
- Blandiana, Ana, *Somnul din somn*, București, Editura Cartea românească, 1977.
- Blandiana, Ana, *Ochiul de greier*, București, editura Albatros, 1981.
- Blandiana, Ana, *Stea de pradă*, București, Editura cartea Românească, 1986.
- Blandiana, Ana, *Arhitectura valurilor*, București, Editura Cartea Românească, 1990.
- Blandiana, Ana, *Soarele de apoi*, București, Editura du Style, 2000.
- Blandiana, Ana, *Refluxul sensurilor*, București, Editura Humanitas, 2004.
- Blandiana, Ana, *Opera poetică*, București, Editura Cartier, 2008.
- Cesereanu, Ruxandra, *Zona vie*, poeme, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1993.
- Cesereanu, Ruxandra, *Grădina deliciilor*, poeme, Cluj-Napoca, Editura Echinoc, 1993.
- Cesereanu, Ruxandra, *Cădere deasupra orașului*, poeme, Sibiu, Editura Transpres, 1994.
- Cesereanu, Ruxandra, *Oceanul Schizoidian*, poeme, Timișoara, Editura Marineasa, 1998.
- Cesereanu, Ruxandra, *Femeia-cruciat*, antologie, poeme, București, Editura Paralela 45, 1999.
- Cesereanu, Ruxandra, *Deliruri și delire. O antologie a poeziei onirice românești*, București, Editura Paralela 45, 2000.
- Cesereanu, Ruxandra, *Veneția cu vene violete. Scrisorile unei curtezane*, poeme, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002.
- Cesereanu, Ruxandra, *Kore-Persefona*, poeme, București, Editura Vinea, 2004.
- Cesereanu, Ruxandra, *Submarinul iertat*, poem-roman scris în colaborare cu Andrei Codrescu, Timișoara, Editura Brumar, 2007.
- Cesereanu, Ruxandra, *Coma*, poeme, București, Editura Vinea, 2008..
- Cesereanu, Ruxandra, *California (pe Someș)*, Editura Charmides, 2014.

Cesereanu, Ruxandra, *Scrisoare către un prieten și înapoi către țară*, Pitești, Editura Paralela 45, 2018.

Christi Aura, *De partea cealaltă a umbrei*, București, Editura Ecce Homo, 1993.

Christi Aura, *Împotriva Mea*, București, Editura DU style, 1995.

Christi Aura, *Ceremonia Orbirii*, București, Editura Cartea Românească, 1996.

Christi Aura, *Valea Regilor*, București, Editura Cartea Românească, 1996.

Christi Aura, *Ultimul zid*, București, Editura Eminescu, 1999.

Christi Aura, *Elegii Nordice*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002.

Christi Aura, *Grădini austere*, București, Editura Ideea Europeană, 2010.

Christi Aura, *Sfera frigului*, București, Editura Contemporanul, 2011.

Christi Aura, *Tragicul visător*, București, Editura Ideea Europeană, 2013.

Christi Aura, *Geniul inimii*, București, Editura Ideea Europeană, 2017.

Christi Aura, *Ostrovul învierii*, București, Editura Ideea Europeană, 2019.

Mălăncioiu, Ileana, *Pasărea tăiată*, Editura Tineretului, 1967.

Mălăncioiu, Ileana, *Către Ieronim*, București, Editura Albatros, 1970.

Mălăncioiu, Ileana, *Crini pentru domnișoara mireasă*, București, Editura Cartea Românească, 1973.

Mălăncioiu, Ileana, *Ardere de tot*, București, Editura Cartea Românească, 1976.

Mălăncioiu, Ileana, *Peste zona interzisă*, București, Editura Cartea Românească, 1979.

Mălăncioiu, Ileana, *Cele mai frumoase poezii*, București, Editura Albatros, 1980.

Mălăncioiu, Ileana, *Sora mea de dincolo*, București, Editura Cartea Românească, 1980.

Mălăncioiu, Ileana, *Linia vieții*, București, Editura Cartea Românească, 1982.

Mălăncioiu, Ileana, *Peste zona interzisă/ A travers la zone interdite*, București, Editura Eminescu, 1984 (antologie bilingvă franceză-română cu o prefață de Eugen Negrici).

Mălăncioiu, Ileana, *Urcarea muntelui*, București, Editura Albatros, 1985.

Mălăncioiu, Ileana, *Peste zona interzisă/ Across the Forbidden Zone*, București, Editura Eminescu, 1985 (antologie bilingvă în traducerea engleză a lui Dan Duțescu și cu o prefață de Valeriu Cristea).

Mălăncioiu, Ileana, *Ardere de tot* (antologie), București, Editura Eminescu (seria *Poeți români contemporani*), 1992 (antologie și versuri inedite).

Mălăncioiu, Ileana, *Poezii*, București, Editura Vitruviu, 1996 (antologie și versuri inedite).

Mălăncioiu, Ileana, *Linia vieții* (antologie), București, Editura Polirom, 1999 (antologie din toate volumele și versuri inedite, cu o prefață de Nicolae Manolescu).

Melinescu, Gabriela, *Ceremonie de iarnă*, București, Editura Pentru Literatură, 1965.

Melinescu, Gabriela, *Ființele abstracte*, București, Editura Tineretului, 1967.
Melinescu, Gabriela, *Interiorul Legii*, București, Editura Pentru Literatură, 1968.
Melinescu, Gabriela, *Boala de origine divină*, București, Editura Albatros, 1972.
Melinescu, Gabriela, *Jurământul de sărăcie, castitate și supunere*, București, Editura Eminescu, 1972.
Melinescu, Gabriela, *Împotriva celui drag*, București, Editura Eminescu, 1975.
Melinescu, Gabriela, *Puterea morților asupra celor vii*, antologie, București, Editura Polirom, 2005.
Petreu Marta, *Apocalipsa după Marta*, integrala poeziei, București, Editura Polirom, 2011.
Petreu Marta, *Asta nu e viața mea*, București, Editura Polirom, 2014.

II. Referințe generale, teoretice și critice

Abrudan, Elena, *Structuri mitice în proza contemporană*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2003.
Anca, Elena-Claudia, *Femeile și literatura. Literatura feminină – un concept controversat, în vol. Incursiuni în femininul interbelic*, Cluj-Napoca, Editura Ecou Transilvan, 2013.
Andriescu, Al., *Stil și limbaj*, Iași, Editura Junimea, 1977.
Angelescu, Silviu, *Mitul și literatura*, București, Editura Univers, 1999.
Angheliescu, Mircea, *Scriitori și curente*, București, Editura Eminescu, 1982.
Olteanu, Antoaneta, *Metamorfozele sacrului. Dicționar de mitologie populară*, București, Editura Paideia, 1998.
Bachelard, Gaston, *Poetica spațiului*, traducere de Alexandra Beldescu, București, Editura Humanitas, 1995.
Bachelard, Gaston, *Aerul și Visele. Eseu despre imaginația mișcării*, traducere de Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1999.
Bachelard, Gaston, *Pământul și reveriile odihnei. Eseu asupra imaginilor intimității*, traducere, note și postfață de Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1999.
Bachelard, Gaston, *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, traducere și tabel bibliografic de Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1995.
Bachelard, Gaston, *Poetica reveriei*, traducere din limba franceză de Luminița Brăileanu, prefață de Mircea Martin, Pitești, Editura Paralela 45, 2005.
Barthes, Roland, *Plăcerea textului*, traducere de Marian Papahagi, postfață de Ion Pop, Cluj-Napoca, Editura Echinoc, 1994.

- Béguin, Albert, *Sufletul romantic și visul*, traducere în română de Dumitru Țepeneag, București, Editura Univers, 1998.
- Bergson, Henri, *Materie și memorie*, traducere de Cora Chiriac, Iași, Editura Polirom, 1996.
- Blaga, Lucian, *Elanul insulei*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1977 .
- Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, București, Editura pentru Literatură Universală, 1969.
- Blaga, Lucian, *Geneza metaforei și sensul culturii*, București, Editura Humanitas, 1994.
- Boia, Lucian, *Pentru o istorie a imaginarului*, București, Editura Humanitas, 2000.
- Boldea, Iulian, *Poezia clasică și romantică – De la Dosoftei la Octavian Goga*, Brașov, Editura AULA, 2002.
- Boldea, Iulian, *Istoria didactică a poeziei românești*, Brașov, Editura Aula, 2005.
- Boldea, Iulian, *Poezia neomodernistă*, Brașov, Editura Aula, 2005.
- Boldea, Iulian, *De la modernism la postmodernism*, Târgu-Mureș, Editura Universității „Petru Maior”, 2011.
- Borcilă, Mircea, *Despre lexicul poeziei lui Lucian Blaga, în Studii de limbă literară și filologie*, vol. II, București, Editura Academiei RSR, 1972.
- Bote, Lidia, *Simbolismul românesc*, București, Editura pentru Literatură, 1966.
- Braga, Corin, *10 Studii de Arhetipologie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999.
- Braga, Corin, *De la arhetip la anarhetip*, București, Editura Polirom, 2006.
- Braga, Mircea, *Teorie și metodă*, Sibiu, Editura Imago, 2002.
- Braga, Mircea, *Replieri interpretative*, Sibiu, Editura Imago, 2003.
- Braga, Mircea, *Ultima frontieră. Elemente de teoria lecturii*, București, Editura Ideea Europeană, 2018.
- Burgos, Jean, *Pentru o poetică a imaginarului*, traducere de Gabriela Duda și Micaela Gulea, prefață de Gabriela Duda, București, Editura Univers, 1988.
- Caillois, Roger, *Eseuri despre imaginație*, traducere Viorel Grecu, București, Editura Univers, 1975.
- Chevalier, Jean, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri*, editia a doua, revăzută și adăugită, traducere de Micaela Slăvescu, Laurențiu Zoicaș (coord.), Daniel Nicolescu, Doina Uricariu, Olga Zaicik, Irina Bojin, Victor-Dinu Vlădulescu, Ileana Căntuniari, Liana Repeșteanu, Agnes Davidovici, Sanda Oprescu, București, Editura Artemis, vol I. 1994, vol. II, III, 1995.
- Chivu, Gh., *Metafora în opera scriitorilor romantici români, în Limba română*, XXIII, 3, 1973.
- Cioculescu, Șerban, Streinu, Vl., Vianu, T., *Istoria literaturii române moderne*, București, 1944.
- Cioculescu, Șerban, *Aspecte literare contemporane. 1932-1947*, București, Editura Minerva, 1972.

Ciopraga, Constantin, *Literatura română între 1900 și 1918*, Iași, Editura Junimea, 1970.

Câmpan, Diana, *Solitudine întru înțelepciune*, Sibiu, Editura Imago, 2006.

Câmpan, Diana, *Singurătăți suprapuse*, Sibiu, Editura Imago, 2004.

Constantinescu, Pompiliu, *Poeți români moderni*, București, Editura Minerva, 1974.

Cornea, Paul, (coordonator), *Structuri tematice și retorico-stilistice în romantismul românesc, 1830-1870*, București, Editura Academiei R.S.R., 1972.

Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române, II*, București, Editura Academiei R.S.R., 1985.

Creangă, Sorina, *Arhetipuri, simboluri și substanță filosofică în creația eminesciană*, București, Editura Semne, 2003.

Cristea-Enache, Daniel, *Concet de deschidere*, București, Editura Fundației Culturale Române, 2001.

Diaconescu, Paula, *Epitetul în poezia română modernă (I, II), în Studii și cercetări lingvistice, XXIII*, 1972.

Doinaș, Ștefan Augustin, *Poezie și modă poetică*, București, Editura Eminescu, 1972

Dorcescu, Eugen, *Metafora poetică*, București, Editura Cartea românească, 1975.

Dorondel, Ștefan, *Moartea și apa – ritualuri funerare, simbolism acvatic și structura lumii de dincolo în imaginarul țărănesc*, București, Editura Paideia, 2004.

Dragomirescu, Gheorghe N., *Dicționarul figurilor de stil - terminologia fundamentală a textului poetic*, București, Editura Științifică, 1995.

Dumitrescu-Bușulenga, Zoe, *Periplu umanistic*, 1980, București, Editura Sport-Turism, 1980.

Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului. Introducere în arhetipologia generală*, traducere de Marcel Aderca, prefață și postfață de Radu Toma, București, Editura Univers, 1977.

Durand, Gilbert, *Aventurile imaginii. Imaginația simbolică. Imaginarul*, traducere de Muguraș Constantinescu și Anișoara Bobocea, București, Editura Nemira, 1999.

Eliade, Mircea, *De la Zalmoxis la Genghis Han, Studii comparative despre religiile și folclorul Daciei și Europei Orientale*, București, Editura Humanitas, 1980.

Eliade, Mircea, *Imagini și simboluri. Eseu despre simbolismul magico-religios*, prefață de Georges Dumézil, traducere de Alexandra Beldescu, București, Editura Humanitas, 1994.

Eliade, Mircea, *Tratat de istorie a religiilor*, București, Editura Humanitas, 1995.

Eliade, Mircea, *Mitul eternei reînțoarceri, arhetipuri și repetare*, traducere de Maria Ivanescu și Cezar Ivanescu, București, Editura Univers Enciclopedic, 1999.

Eliade, Mircea, *Sacrul și profanul*, București, Editura Humanitas, 1992.

- Evseev Ivan, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, Timișoara, Editura Amarcord, 2001.
- Evseev, Ivan, *Cuvânt-Simbol-Mit*, Timișoara, Editura Facla, 1983.
- Freud, Sigmund, *Interpretarea viselor*, traducere Dr. Leonard Gavrilu, București, Editura Științifică, 1993.
- Freud, Sigmund, *Psihanaliză și artă*, traducere din limba germană de Vasile Dem. Zamfirescu, Cosmin Teodoru, note introductive de Vasile Dem. Zamfirescu, București, Editura Trei, 1996.
- Friedrich, Hugo, *Structura liricii moderne – de la mijlocul secolului al XIX-lea până la mijlocul secolului al XX-lea*, în românește de Dieter Fuhrmann, prefață de Mircea Martin, București, Editura Univers, 1998.
- Gasset, José Ortega Y, *Studii despre iubire*, traducere de Sorin Mărculescu, București, Editura Humanitas, 1995.
- Géraud, Marie-Odile, Leservoisier, Olivier, Pottier, Richard, *Noțiunile-cheie ale etnologiei. Analize și texte*, traducere de Dana Ligia Ilin, Iași, Editura Polirom, 2001.
- Goci, Aureliu, *Geneza și structura poeziei românești în secolul XX*, București, Editura 100+1 Gramar, 2001.
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich, *Fenomenologia spiritului*, Traducere de Virgil Bogdan, București, Editura Iri, 2000.
- Heidegger, Martin, *Originea operei de artă*, traducere de Thomas Kleininger și Gabriel Liiceanu, București, Editura Humanitas, 1995.
- Jung, C. G., *Tipuri psihologice*, traducere din germană de Viorica Nișcov, București, Editura Humanitas, 1997.
- Jung, C. G., *Opere complete. Vol. I. Arhetipurile și inconștientul colectiv*, București, Editura Humanitas, 2003.
- Kernbach Victor, *Dicționar de mitologie generală. Mituri. Divinități. Religii*, București, Editura Albatros, 2004.
- Kernbach, Victor, *Miturile esențiale*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.
- Kernbach, Victor, *Universul mitic al românilor*, București, Editura Lucman, 2002.
- Lovinescu, Eugen, *Scrieri I – Critice*, București, Editura pentru Literatură, 1969.
- Manolescu, Nicolae, *Metamorfozele poeziei*, E.L.U., București, 1968.
- Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică. Lista lui Manolescu. Poezia*, Brașov, Editura Aula, 2001.

Manolescu, Nicolae, *Istoria Critică a Literaturii Române. 5 secole de literatură*, București, Editura Paralela 45, 2008.

Mauron, Charles, *De la metaforele obsedante la mitul personal*, traducere din limba franceză de Ioana Bot, aparat critic, bibliografie și note pentru ediția românească de Ioana Bot și Rodica Lupu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.

Micu, Dumitru, *Limbaje moderne în poezia românească de azi*, București, Editura Minerva, 1986.

Micu, Dumitru, *Istoria Literaturii Române de la creația populară la postmodernism*, București, Editura Saeculum I.O., 2000.

Mincu, Marin, *Texte comentate – Antologie, tabel cronologic, prefață și comentarii – Ion Barbu*, București, Editura Albatros, 1975.

Mincu, Marin, *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea* (de la Alexandru Macedonski la Cristian Popescu), Constanța, Editura Pontica, 2007.

Negoïțescu, Ion, *Istoria literaturii române*, București, Editura Minerva, 1991.

Negoïțescu, Ion, *Scriitori contemporani*, Cluj, Editura Dacia, 1994.

Negrici, Eugen, *Iluziile literaturii române*, București, Cartea Românească, 2008

Nietzsche, Friedrich, *Nașterea Tragediei în Opere complete*, vol. II, traducere de Simion Dănilă, Timișoara, Editura Hestia, 1998.

Friedrich Nietzsche, *Știința voioasă, [„la gaya scienza”]. Genealogia moralei. Amurgul idolilor*, traducere de Liana Micescu, București, Editura Humanitas, 1994.

Olinescu, Marcel, *Mitologie românească*, București, Editura 100+1 Gramar, 2004.

Otto, Rudolf, *Sacru. Despre elementul irațional din ideea divinului și despre relația lui cu raționalul*, traducere de Ioan Milea, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002

Paleologu, Alexandru, *Bunul simț ca paradox, Despre lucrurile cu adevărat importante, Breviar pentru păstrarea clipelor*, București, Editura Cartea Românească, 1974.

Paler, Octavian, *Aventuri solitare*, 1996, *Deșertul pentru totdeauna, Autoportret într-o oglindă spartă, Drumuri prin memorie I (Egipt, Grecia)*, 1972, *Drumuri prin memorie II (Italia)*, 1974, *Mitologii subiective*, 1975, (ed. II, 1976).

Pantea, Aurel, *Poeți ai transcendenței pline*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2005.

Pantea, Aurel, *Imnul iubirii creștine în Incursiuni în imaginar - Imaginarul religios în literatură*, Sibiu, Editura Imago, 2009.

Papahagi, Marian, *Eros și utopie*, ediția a II-a, postfață de Ion Pop, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999.

Petraș, Irina, *Despre feminitate, moarte și alte eternități*, București, Editura Ideea Europeană, 2007.

Picon, Gaetan, *Introducere la o estetica a literaturii. Scriitorul și umbra lui*, în românește de Viorel Grecu, prefață de Mircea Martin, București, Editura Univers, 1973,

Pleșu, Andrei, *Despre frumusețea uitată a vieții*, Editura Humanitas, București, 2014.

Poantă, Petru, *Modalități lirice contemporane*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1973.

Pop, Ion, *Pagini transparente*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1997.

Pop, Ion, *Dicționar analitic de opere literare*, coordonare și revizie științifică: Ion Pop, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 1999.

Pop, Ion, *Dicționar analitic de opere literare românești*, vol I, București, Editura Didactică și Pedagogică R.A.

Pop, Ion, *Scriitori români*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.

Raicu, Lucian, *Printre contemporani*, București, Editura Cartea Românească, 1980.

Raymond, Marcel, *De la Baudelaire la suprarealism*, traducere de Leonid Dimov, București, Editura Univers, 1998.

Richard, Jean-Pierre, *Poezie și profunzime*, traducere de Cornelia Ștefănescu, București, Editura Univers, 1974.

Ricoeur, Paul, *Metafora vie*, traducere și cuvânt înainte de Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1984.

Rusu, Liviu, *Eseu despre creația artistică. Contribuție la o estetică dinamică*, studiu introductiv de Marian Papahagi, traducere din limba franceză de Cristina Rusu, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989.

Schopenhauer, Arthur, *Lumea ca voință și reprezentare*, traducere din franceză de Emilia Dolcu, Viorel Dumitrașcu, Gheorghe Puiu, Iași, Editura Moldova, 1995.

Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, București, Editura Cartea Românească, 1987.

Ștefănescu, Alex, *Istoria Literaturii române contemporane (1841-2000)*, București, Editura Mașina de Scris, 2005.

Todorov, Tzvetan, *Teorii ale simbolului*, traducere de Maria Murgu. Prefață de Maria Carпов, București, Editura Univers, 1983.

Tomașevski, Boris, *Teoria literaturii. Poetica*, traducere, prefață și comentarii de Leonida Teodorescu, București, Editura Univers, 1973.

Tomuș, Mircea, *Cincisprezece poeți*, București, Editura Pentru Literatură, 1968.

Tomuș, Mircea, *Istorie literară și poezie*, Timișoara, Editura Facla, 1974.

Tomuș, Mircea, *Mișcarea literară*, București, Editura Eminescu, 1981.

Ulici, Laurențiu, *Literatura contemporană -Promoția 70*, București, Editura Eminescu, 1995.

Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, Editura Academiei RSR, 1987.

Vulcănescu, Mircea, *Dimensiunea românească a existenței*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1991.

Wunenburger, Jean-Jacques, *Utopia sau criza imaginarului*, traducere de Tudor Ionescu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.

Wunenburger, Jean Jaques, *Filozofia imaginilor*, ediție îngrijită și postfață de Sorin Alexandrescu. Traducere de Muguraș Constantinescu, Iași, Editura Polirom, 2004.

Zimmer, Heinrich, *Mituri și simboluri în civilizația indiană*, traducere de Sorin Mărculescu, București, Editura Humanitas, 1994.

***, *Dicționar de termeni literari*, (coordonator: Al. Săndulescu, colectivul de autori: Mircea Anghelescu, Mioara Apolzan, Nicolae Balotă, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Gh. Ceașescu, Marcel Duță, Radu Hîncu, Adriana Mîtescu, George Muntean, Mihai Novicov, Dinu Pillat, Al. Săndulescu, Roxana Sorescu, Marian Vasile, Ileana Verzea, Mihai Vornicu), București, Editura Academiei RSR, 1976.

***, *Dicționar analitic de opere literare românești*, coordonare și revizie științifică: Ion Pop, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2001.

***, *Dicționar General al Literaturii române*, coordonator general Eugen Simion, București, Editura Univers Enciclopedic, 2004.

***, *Dicționarul Scriitorilor Români*, coordonare și revizie științifică: Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Rău, București, Editura Albatros, 2001.

***, *Natura în poezia românească*, antologie, prefață, comentarii, note și bibliografie de Georgeta Antonescu, București, Editura Humanitas, 1996.

***, *Mitologia nordică. Mituri și legende*, povestite de Elena-Maria Morogan, ilustrate de Constantin Mara, București, Editura Enciclopedică, 1992.

***, *Simboluri sacre. Popoare, religii, mistere*, volum coordonat de Robert Adkinson, traducere din limba engleză Oana Zamfirache, București, Editura Art, 2009.

III. Referințe critice despre autoare

1. În volum:

- Barbu, Eugen, *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Eminescu, 1975.
- Băileșteanu, Fănuș, *Poezia somniei*, în *Abside*, București, Editura Eminescu, 1979.
- Ana Blandiana, *Poezie și proză*, postfață la vol. *Cele patru anotimpuri. Proiecte de trecut*, Editura Jurnalul Național, București, 2011.
- Borbely, Ștefan, *Dicționar analitic de opere literare românești*, vol. IV, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 1999.
- Călinescu, Matei, *Ana Blandiana, Persoana întâia plural*, în *Aspecte literare*, București, Editura pentru Literatură, 1965.
- Cândroveanu, Hristu, *Alfabet liric*, București, Editura Cartea Românească, 1974.
- Ciobanu, Nicolae, *Ana Blandiana: Feminitate și obsesie existențială*, în *Panoramic*, București, Editura Cartea Românească, 1972.
- Ciobanu, Nicolae, *Suava disperare a feminității*, în *Critică în primă instanță*, București, Editura Eminescu, 1974.
- Cistelecan, Alexandru, *Apropierea de Blaga*, în *Poezie și livresc*, București, Editura Cartea Românească, 1987.
- Constantin, Ilie, *Cincizeci de poeme*, în *Despre poeți*, București, Editura Cartea Românească, 1971.
- Cristea, Dan, *Somnul din somn*, *Cele patru anotimpuri*, în *Faptul de a scrie*, București: Editura Cartea Românească, 1980.
- Cristea, Valeriu, *Cu viziera zâmbetului*, în *Modestie și orgoliu*, București, Editura Eminescu, 1984.
- Damian, S. (1999), *Ana Blandiana nu putea răspunde*, în *Aruncând mănusa*, București, Editura Du Style, 1999.
- D[ascălu], C[rișu], *Dicționar General al Literaturii române*, C/D, coordonator general Eugen Simion, București, Editura Univers Enciclopedic, 2004.
- Diaconu, A. Mircea, *Biblioteca Română de Poezie Postbelică, Experiențe&Existențe Poetice* (Studii, eseuri, cronici pasagere), Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare”, 2016.
- Dimisianu, Gabriel, *Fantasticul poetic*, în *Opinii literare*, București, Editura Cartea Românească, 1987.
- Dimisianu, Gabriel, *Ființa de cuvinte*, în *Subiecte*, București, Editura Eminescu, 1987.
- D[ună], R[aluca], *Dicționarul General al Literaturii Române L/O*, Cordonator general: Eugen Simion, București, Editura Univers Enciclopedic, 2005.
- Felea, Victor, *Poezia Anei Blandiana*, în *Poezie și critică*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1971.

Felea, Victor, *Secțiuni*, București, Editura Cartea Românească, 1974.

Felea, Victor, *Ana Blandiana – Poezii*, în *Aspecte ale poeziei de azi*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1977.

Felea, Victor, *Prezența criticii*, București, Editura Cartea Românească, 1982.

George, Alexandru, *La sfârșitul lecturii*, București, Editura Cartea Românească, 1993.

Grigurcu, Gheorghe, *Teritoriu liric*, București, Editura Eminescu, 1972.

Grigurcu, Gheorghe, *Poeți români de azi*, București, Editura Cartea Românească, 1979.

Grigurcu, Gheorghe, *Între critici*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1983.

Grigurcu, Gheorghe, *Oglinda mapamondului, Recitind poezia Anei Blandiana, Ana Blandiana sau despre încredere în Poezie română contemporană*, Iași, Editura Revistei Convorbiri Literare, 2000.

Grigurcu, Gheorghe, *Poezia Gabrielei Melinescu*, în Grigurcu Gheorghe. *Poezie română contemporană*, Vol. 2, Iași, Editura Revistei Convorbiri literare, 2000.

Ierunca, Virgil (1993), *Poem și rezistență*, în *Subiect și predicat*, București, Editura Humanitas, 1993.

Ilie, Constantin, *Cincizeci de poeme*, în *Despre poeți*, București, Editura Cartea Românească, 1971.

Ilie, Constantin, *Ana Blandiana*, în *Complicitatea forțelor (Poeți români: 1950-1973)*, trad. Liliana și Valentin Atanasiu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1994.

Iorgulescu, Mircea, *Ana Blandiana*, în *Scriitori tineri contemporani*, București, Editura Eminescu, 1978.

Iorgulescu, Mircea, *Arta amintirii*, în *Prezent*, București, Editura Cartea Românească, 1985.

Lovinescu, Monica, *Unde scurte*, București, Editura Humanitas, 1994.

Martin, Aurel, *Poeți contemporani*, București, Editura pentru Literatură, 1967.

Manolescu, Florin, *Poezia exasperării*, în *Litere în tranziție*, București, Editura Cartea Românească, 1998.

Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică (Lista lui Manolescu)*, vol. I *Poezia*, Brașov, Editura Aula, 2002.

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române, 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.

Martin, Mircea, *Călcâiul vulnerabil*, în *Generație și creație*, București, Editura pentru Literatură, 1969.

Mălăncioiu, Ileana (1987), *Martor unic al unei duble realități*, în *Călătorie spre mine însămi*, București, Editura Eminescu, 1987.

- Milea, Ioan, *Sub semnul poeziei*, Pitești, Editura Paralela 45, 1999.
- Micu, Dumitru, *Lirism euthanasic*, în *Limbaje moderne în poezia românească*, București, Editura Minerva, 1987.
- Micu, Dumitru, *Limbaje lirice contemporane*, București, Editura Minerva, 1988.
- Micu, Dumitru, *Scurtă istorie a literaturii române*, vol. 2. *Perioada interbelică. Poezia contemporană*. București, Editura Iriana, 1995.
- M[oașă], E[mil], *Dicționarul General al Literaturii Române C/D*, coordonator general Eugen Simion, București, Editura Univers Enciclopedic, 2005.
- Papahagi, Marian, *Cumpănă și semn*, București, Editura Cartea Românească, 1990.
- Petraș, Irina, *Literatura română contemporană*, București, Editura Ideea Europeană, 2008.
- Petrescu, Liviu, *Vocația poeziei*, în *Scriitori români și străini*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1973.
- Petroveanu, Mihail, *Ana Blandiana*, în *Traectorii lirice*, București, Editura Cartea Românească, 1974.
- Perian, George, *Pagini de critică și istorie literară*, Târgu-Mureș, Editura Ardealul, 1998.
- Poantă, Petru, *Forme abstracte ale liricii*, în *Modalități lirice contemporane*, Cluj-Napoca Editura Dacia, 1973.
- Pop, Ion, *Dicționar analitic de opere literare românești*, coordonare și revizuire Ion Pop, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2001.
- Pop, Ion, *Dicționarul Scriitorilor Români*, M-Q, coordonare și revizie științifică: Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Rău, București, Editura Albatros, 2001.
- Piru, Alexandru, *Poezia românească contemporană*, București, Editura Eminescu, 1975.
- T[erian], A[ndrei], *Dicționarul general al literaturii române P/R*, coordonator general Eugen Simion, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006.
- Ulici, Laurențiu, *Lacrima gânditoare*, în *Confort Procust*, București, Editura Eminescu, 1983.
- Ungheanu, Mihai, *Refularea lirismului*, în *Arhipelag de semne*, București, Editura Cartea Românească, 1975.
- Mihaela Ursa, *Dicționar analitic de opere literare românești*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2001.
- Zăciu, Mircea, *Psiché în Lancea lui Ahile*, București, Editura Cartea Românească, 1980.
- Zăciu, Mircea, *Între patos și luciditate*, în *Scrisori nimănui*, Oradea - Târgu-Mureș, Editurile Cogito și Arhipelag, 1996.

Mircea Zăciu, în *Dicționarul Scriitorilor Români*, M-Q, coordonare și revizie științifică: Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Rău, București, Editura Albatros, 2001.

2. Studii și articole în volume și periodice

Pantea, Aurel, *Reveria resentimentară și reveria integratoare* (studiu revăzut și adăugit), în „Discobolul”. Revistă lunară de cultură, serie nouă, nr. 229-230-231 (ian.-febr.-martie) 2017, p. 61-89.

BLANDIANA, Ana

Cistelecan, Al., *Scrisul pe dedesubt*, în „Vatra”, 20, nr. 1 (226), 1990, p. 9, 12.

Constantin, Ilie., *Ana Blandiana*, în „Vatra”, 24, nr. 1, 1994, p. 2.

Cristea-Enache, Daniel, *Lecții noi*, [Ana Blandiana, *Patria mea A4. Poeme noi*, București, Editura Humanitas, 2010], în *Observator cultural*, 11, nr. 297, 2010, p. 15.

Manolescu, Nicolae, *A citi printre rânduri*, [Ana Blandiana - *Arhitectura valorilor*], în „România literară”, 23, nr. 17, 1990, p. 9.

Manolescu, Nicolae, *Un sfert de veac de poezie*, în „România literară”, 22, nr. 52, 28 dec. 1989, p. 9.

Perian, Gheorghe, *Receptivitatea complice*, [Ana Blandiana - *Arhitectura valorilor*], în „Vatra”, 20, nr. 5 (230), 1990, p. 7.

Petraș, Irina, *Coborând*, [Ana Blandiana, *Refluxul sensurilor. Poeme noi*, București, Editura Humanitas, 2004], în „Apostrof”, XVI, nr. 1, 2005, p. 8.

Pop, Ion, *În tonuri clare: Ana Blandiana*, în „Apostrof”, 23, nr. 4, 2012, p. 3-4.

Raicu, Lucian, *Guillaume și Administratorul (I)*, [Însemnări (fragmentare) despre poezia românească de astăzi (1969-1989) - Nichita Stănescu; Marin Sorescu; Mircea Ivanescu; Ana Blandiana; Leonid Dimov], în „România literară”, 23, nr. 10, 1990, p. 4.

Simion, Eugen, *O elegie a ființei*, în „România literară”, 21, nr. 14, 31 mar. 1988, p. 5.

Ștefănescu, Alex., *De o sută de ori Ana Blandiana*. [Ana Blandiana, *100 de poeme*], în „România literară”, 24, nr. 42, 17 oct. 1991, p. 9.

Ștefănescu, Alex., *Ana Blandiana, contemporanul nostru*, în „România literară”, 25, nr. 10, 26 mart - 1 apr. 1992, p. 5.

CESEREANU, Ruxandra

Boldea, Iulian, *Centrul și marginea. Chipul femeii cruciat*, [Rubrica: *Profiluri*], în „România

literară”, 34, nr. 51-52, 2001, p. 8.

Boldea, Iulian, *Rigor mortis*, [Ruxandra Cesereanu, *Coma*, București, Editura Vinea, 2008], în „Apostrof”, 20, nr. 2, 2009, p. 19.

Borbély, Ștefan, *Erotism anamorfotic*, [Ruxandra Cesereanu, *Tricephalos*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002], în „Apostrof”, 14, nr. 4, 2003, p. 9-10.

Cernat, Paul, *Cu colacul, pe marea de fantasme*, [Ruxandra Cesereanu, *Nebulon*, Iași, Editura Polirom, 2005], în „Observator cultural”, 6, nr. 26 (283), 2005, p. 9.

Chivu, Marius, *În cheia sexualității*, [Ruxandra Cesereanu, *Tricephalos*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002], în „România literară”, 36, nr. 40, 2003, p. 4.

Ciotloș, Cosmin, *Decret de grațiere*, [Ruxandra Cesereanu, Andrei Codrescu, *Submarinul iertat*, Timișoara, Editura Brumar, 2007], în „România literară”, 39, nr. 24, 2007, p. 7.

Cristea-Enache, Daniel, *Amintiri venerice*, [Ruxandra Cesereanu, *Nașterea dorințelor lichide*, București, Editura Cartea Românească, 2007], în „România literară”, 40, nr. 13, 2008, p. 11.

Grigurcu, Gheorghe, *„Îndrăcirea” Ruxandrei Cesereanu*, [Ruxandra Cesereanu, *Oceanul schizoidian*, Timișoara, Editura Marineasa, 1998], în „România literară”, 32, nr. 6, 1999, p. 5.

Grigurcu, Gheorghe, *O Veneție monstruoasă*, [Ruxandra Cesereanu, *Veneția cu vene violete*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002], în „România literară”, 35, nr. 17, 2002, p. 9.

Lovinescu, Monica, *Scriitura infernală*, [Ruxandra Cesereanu, *Călătorie spre centrul infernului*], în „România literară”, 32, nr. 46, 1999, p. 7.

Petraș, Irina, *Ruxandra Cesereanu și privirea ei caleidoscopică*, [Ruxandra Cesereanu, *Angelus*, București, Editura Humanitas, 2010], în „Revista 22” [douăzeci și doi], 22, nr. 16 (1101), 2011, Supl. *Bucureștiul Cultural*, 7, nr. 105, p. 4.

Soviany, Octavian, *Cartea supliciilor*, [Ruxandra Cesereanu, *Zona vie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1993], în „Apostrof”, 4, nr. 9, 1993, p. 6.

Urian, Tudorel, *The men's world*, [Ruxandra Cesereanu, *Nașterea dorințelor lichide*, București, Editura Cartea Românească, 2007], în „România literară”, 39, nr. 40, 2007, p. 14.

Ursa, Mihaela, *Despre postpasiuni*, [Ruxandra Cesereanu, *Nașterea dorințelor lichide*, București, Editura Cartea Românească, 2007], în „Apostrof”, 18, nr. 12, 2007, p. 20.

Vakulovski, Alexandru, *De la Mihai Eminescu la Ruxandra Cesereanu - într-un delir*, [Deliruri și delire. O antologie a poeziei onirice românești, antologie de Ruxandra Cesereanu, Pitești, Editura Paralela 45, 2000], în „Apostrof”, XII, nr. 3, 2001, p. 9.

CHRISTI, Aura

Clivet, Nicoleta, *Noi modele în „arealul literaturii”*, [Aura Christi, *Fragmente de ființă*, București, Editura Albatros, 1998], în „Vatra”, 29, nr. 2-3 (359-360), 2001, p. 115-116.

Cristea-Enache, Daniel, *Arătania*, [Rubrica *Cartea Românească*: Aura Christi, *Casa din întuneric*, roman, București: Europress Group, 2008], în „România literară”, XLI, nr. 3, 2009, p. 11.

Dehelean, Dina, *Aura Christi. Ceremonia orbirii*, [București, Editura Cartea Românească, 1996], în *Echinox*, 28, nr. 10-11-12, 1996, p. 27.

Draghinescu, Rodica, *Revanșa lacrimilor*, în „Vatra”, 27, nr. 2, 1997, p. 31-32.

Grigurcu, Gheorghe, *Demonului, cu recunoștință*, [Aura Christi, *Împotriva mea*, București, Editura Du Style, 1995], în „România literară”, 29, nr. 20, 1996, p. 5.

Groza, Claudiu, *Lecția de poezie*, [Aura Christi, *Labirintul exilului*, București, Editura Crater, 2001], în „Apostrof”, XII, nr. 7-8, 2001, p. 11.

Istodor, Eugen, *Metaforele toamnei*, [Aura Christi, *De partea cealaltă a umbrei*, București, Editura Ecce Homo, 1993], în „România literară”, 26, nr. 37, 1993, p. 6.

Necula, Ionel, *O provocare românească*, [Aura Christi, *Sculptorul*, București, Editura Fundației Culturale Ideea Europeană, 2004; *Noaptea străinului*], în „Apostrof”, 13 15, nr. 12, 2004, p. 20.

Pavel, Dora, „*Tortura care te salvează*”, [Interviu], în „Apostrof”, 17, nr. 8, 2006, p. 10-12.

Petraș, Irina, *Fata de hîrtie*, [Aura Christi, *Noaptea străinului*, București, Editura Fundației Culturale Ideea europeană, 2004], în „Apostrof”, XVI, nr. 2, 2005, p. 4.

Petraș, Irina, „*Golul de-plin*” *al frigului*, [Aura Christi, *Sfera frigului: poeme*, București, Editura Contemporanul, 2011], în „România literară”, 44, nr. 24, 2012, p. 6.

Petraș, Irina, *Romanul românesc în colocvii*, [Aura Christi, *Colocviile romanului românesc*, Cluj-Napoca, Editura Bibiloteca Apostrof], în „Apostrof”, 12 bis, nr. 11, 2002, p. 19-20.

Sălcudeanu, Nicoleta, *Unde începe străinătatea*, [Aura Christi, *Vulturi de noapte*, București, Editura Fundației Culturale Ideea Europeană, 2004; Aura Christi, *Noaptea străinului*, București, Editura Fundației Culturale Ideea Europeană, 2004], în „Vatra”, 32, nr. 5-6, 2005, p. 164-165.

-*un mod de a rămâne viu*. [Anchetă: *La ce (ne) folosește literatura?*], în „Vatra”, 29, nr. 3-4, 2002, p. 82-83.

Ștefănescu, Alex., *Un sindicat al poeziei*, [Portret de grup, *O altă imagine a poeziei basarabene*, Antologie și prefață de Eugen Lungu, Chișinău, Editura ARC, 1995], în „România literară”, 28, nr. 49, 1995, p. 4.

Ștefănescu, Alexandru, *Cititorilor le place să-l vadă pe un poet riscând...* [Aura Christi, *Noaptea*

străinului, București, Editura Fundației Culturale Ideea europeană, 2004], în „România literară”, 37, nr. 36, 2004, p. 4.

Șușară, Pavel, *De partea cealaltă a umbrei*, [Aura Christi, *De partea cealaltă a umbrei*, București, Editura Ecce Homo, 1993], în „Revista 22”, 5, nr. 8, 1994, p. 15.

Tupan, Maria-Ana *O ipostază modernă a poeziei revelatorii*, în „Contemporanul. Ideea Europeană”, Nr. 4 (805), 2019, p.14.

MĂLĂNCIOIU, Ileana

Borbély, Ștefan, *În arenă*, [Ileana Mălăncioiu, *A vorbi într-un pustiu*, Iași, Editura Polirom, 2002], în „Apostrof”, 12 bis, nr. 10, 2002, p. 8.

Ierunca, Virgil, *Autobiografia Antigonei*, [După *Contrapunct*, 1986, nr. 2, Paris, Martie, 1986], în Revista 22, 2, nr. 47, 1992, p. 14.

Iorgulescu, Mircea, *Prin pustiu de vorbe*, [Ileana Mălăncioiu, *A vorbi într-un pustiu*, Iași, Editura Polirom, 2002], în Revista 22, 14, nr. 681, 2003, p. 15.

Petraș, Irina, *Ceva simplu și pătrunzător*, [Ileana Mălăncioiu, *Cronica sentimentală*, București, Editura Enciclopedică, 1998], în „Apostrof”, 10, nr. 2, 1999, p. 10-11.

Petraș, Irina, *Poemul-bun-conducător-de-moarte*, [Ileana Mălăncioiu, *Linia vieții*, Iași, Editura Polirom, 1999], în „Apostrof”, nr. 1, 2001, p. 8.

Ștefănescu, Alex., *Mesaj existențial*, [Ileana Mălăncioiu, *Poezii*, București: Vitruviu, 1996]. În: „România literară”, 29, nr. 30, 1996, p. 4.

MELINESCU, Gabriela

Ciopraga, Constantin. *Gabriela Melinescu - autor și personaj al propriei vieți*, în *Convorbiri literare*, 141, nr. 2, 2008, p. 33-35.

Cistelecan, Alexandru, *Conspect erotic*, în „Vatra”, 27, nr. 12, 1999, p. 37.

Cistelecan, Alexandru, *Feminități și feminisme (II)*, [Gabriela Melinescu, *Cuvinte nou născute*, București, Editura Fundației Culturale Române, 2002], în „Piața literară, 2”, nr. 14, 2002, p. 4.

Crohmălniceanu, Ovid S., *După douăzeci de ani*, [Gabriela Melinescu, *Jurământ de sărăcie, castitate și supunere*, București, Editura Litera, 1993], în „România literară”, 27, nr. 35, 1994, p. 4.

Dimisianu, Gabriel, *Casa de fum*, [Gabriela Melinescu - *Casa de fum*], în „România literară”, 23, nr. 38, 1990, p. 5.

Grigurcu, Gheorghe, *Poezia Gabrielei Melinescu*, în „Viața Românească”, 90, nr. 11-12, 1995, p. 125-128.

Grigurcu Gheorghe, *Poezia Gabrielei Melinescu*, în Grigurcu Gheorghe. *Poezie română contemporană*. Vol. 2. Iași, Editura Revistei Convorbiri literare, 2000, p. 106-111.

Micu, Dumitru, *Romantici și neoromantici. Gabriela Melinescu*, în Dumitru Micu, *Scurtă istorie a literaturii române*, Vol. 2. *Perioada interbelică. Poezia contemporană*, București, Editura Iriana, 1995, p. 311-312.

Mincu, Marin, *O europeană: Gabriela Melinescu*, în „Luceafărul”, nr. 10, 1999, p. 10.

Negoïtescu, Ion, *Gabriela Melinescu*, în Ion Negoïtescu, *Scriitori contemporani*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1994, p. 281-284.

Petraș, Irina, *Revelațiile Gabrielei Melinescu*, în Irina Petraș *Cărțile deceniului 10*, [Gabriela Melinescu, *33 de revelații*, București, Editura România Press, 1998], Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2003, p. 227-229.

Pop, Ion, *Cuvintele nou născute ale Gabrielei Melinescu*, [Gabriela Melinescu, *Jurământul de sărăcie, castitate și supunere*, București, Editura Litera, 1993], în „Vatra”, 27, nr. 12, 1999, p. 22-24.

Zaciu, Mircea, *Gabriela Melinescu*, în „Familia”, 31, nr. 9, 1995, p. 19-22.

Ștefănescu, Alex., *După douăzeci de ani...* [Gabriela Melinescu, *Jurământul de sărăcie, castitate și supunere*, București, Editura Litera, 1993], în „România literară”, 27, nr. 16, 1994, p. 6.

Ștefănescu, Alex., *Noi definiții critice*, în „România literară”, 44, nr. 33, 2012, p. 5.

PETREU, Marta

Bălu, Ion, *Infernul de uz personal*, [Marta Petreu, *Apocalipsa după Marta*, Cluj, Editura Biblioteca Apostrof, 1999], în „Apostrof”, 10, nr. 9, 1999, p. 11-12.

Boldea, Iulian, *Marta Petreu. Poezia ca exasperare ontologică*, [Marta Petreu, *Scara lui Iacob*, București, Editura Cartea Românească, 2006], în „Observator Cultural”, 7, nr. 123, 2007, p. 16-17.

Boldea, Iulian, *Poemele exasperării*, [Istorie și critică literară], în „România literară”, 39, nr. 31, 2007, p. 6.

Dimisianu, Gabriel, *Dies irae*, [Marta Petreu, *Cartea mâniei*, București, Editura Albatros, 1997], în „România literară”, 31, nr. 12, 1998, p. 4.

Manolescu, Nicolae, *Structura cristalului*, [Marta Petreu, *Teze neterminate*], în „România literară”,

24, nr. 22, 30 mai 1991, p. 9.

Pantea, Aurel, *Clinici, abatoare, măcelării*, [Marta Petreu, *Loc psihic*, Cluj, Editura Dacia, 1991], în „Vatra”, 22, nr. 8 (257), 1992, p. 7.

Pop, Ion, *Lecții de vivisecție în oglindă*, în „Vatra”, 27, nr. 5, 1999, p. 36-40.

Simion, Eugen, *Verbele și sentimentele*, în „România literară”, 22, nr. 20, 18 mai 1989, p. 11.

Ștefănescu, Alex., *Marta Petreu și demonul logicii*, în „România literară”, 24, nr. 46, 14 nov. 1991, p. 5.

Ursa, Mihaela, *O Apocalipsă intrată în canon*, [Marta Petreu, *Apocalipsa după Marta*, Iași, Editura Polirom, 2011], în „Apostrof”, 22, nr. 5 (252), 2011, p. 11-12.

Ștefănescu, Alex., *Marta Petreu*, [fragment dintr-un studiu mai amplu], în „România literară”, 37, nr. 1, 2004, p. 10-11.

IV. Alte texte

<http://www.alternativaonline.ca/Interviu1008.html>, *Interviu – Lucia Dărămuș, 31 mai 2010* accesat la data de 20.01.2019.

[https://www.catavencii.ro/ruxandra-cesereanu-ma-bucur-ca-mine-ortodoxia-si-grecocatolicismul - pot-coabita-senin/](https://www.catavencii.ro/ruxandra-cesereanu-ma-bucur-ca-mine-ortodoxia-si-grecocatolicismul-pot-coabita-senin/), accesat la data de 5.02.2019.

<http://www.romlit.ro/poezia-ilenei-malancioiu>, *Cronică literară: Poezia Ilenei Mălăncioiu*, Gheorghe Grigurcu, accesat la data de 30.05.2016.

<https://revistavatra.org/2017/09/12/ileana-malancioiu-portret-in-palimpsest-25> *Ileana Mălăncioiu – portret în palimpsest (2/5) – Gheorghe Grigurcu, Acum aproape o jumătate de veac*, accesat la data de 20 ianuarie 2019.